

Gränsskolan
Haparanda Stad

Gäller: Januari - december 2020

Gränsskolans plan för arbetet med att motverka alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, tillika likabehandlingsplan.

**Gränsskolans plan för arbetet med att motverka alla
former av diskriminering, trakasserier och kränkande
behandling, tillika likabehandlingsplan.**

Handlingsplanen gäller för elever och personal på Gränsskolan, Haparanda stad, för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Innehållsförteckning:

Sida Innehåll

2.	Innehållsförteckning
3.	1. Gränsskolans vision för arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
3.	2. Uppdraget; lagar, läroplan, konventioner
5.	3. Gränsskolans värdegrund
6.	4. Främjande arbete
8.	5. Åtgärder vid akuta situationer
10.	6. Kartläggning
10.	7. Nulägesanalys. Utvärdering och förebyggande arbete utifrån kartläggning
11.	8. Förebyggande arbete
12.	9. Utvärdering
13.	10. Referenslitteratur
14.	Bilaga: Gränsskolans värdegrundslag
15.	Bilaga: Överenskommelse F-6
16.	Bilaga: Överenskommelse 7-9
17.	Hjulet för likabehandlingsarbetet

1. Gränsskolans vision för arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Gränsskolans vision, tillika Lgr 11:s riktlinjer under Övergripande mål och riktlinjer

- "Alla som arbetar i skolan ska (på Gränsskolan gäller det personal och elever),
- * medverka till att utveckla elevernas (på Gränsskolan allas) känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
 - * i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
 - * aktivt motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, och förtryck av individer eller grupper, och
 - * visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt."

Varje incident av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ska resultera i en reaktion från de vuxna i skolan.

2. Uppdraget; lagar, läroplan, konventioner.

Skollagen (SFS 2010:800)

1 Kap. 5§

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

6 Kap. Åtgärder mot kränkande behandling

Ändamål och tillämpningsområde

1§ Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Bestämmelserna tillämpas på utbildning och annan verksamhet enligt denna lag.

Diskriminering

2§ Bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt denna lag finns i diskrimineringslagen (2008:567).

Plan mot kränkande behandling

8§ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas **en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever**. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/

Lag (2008:567) Diskrimineringslagen

Ändringar har skett i diskrimineringslagen som berör skolan

https://www.lagboken.se/dokument/Andrings-SFS/2767552/SFS-2016_828-Lag-omandring-i-diskrimineringslagen-2008_567?pageid=318758

1 kap. 1 § ”Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.”

3 kap 15§ - 20§

handlar om utbildningsanordnarens uppdrag i dessa frågor.

Lgr 11

1. Skolans värdegrund och uppdrag

Förståelse och medmänsklighet

”Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.”

2. Övergripande mål och riktlinjer

2.1 Normer och värden

”Alla som arbetar inom skolan skall...

aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, ...

Lärare skall ... uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling”. [http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?](http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2575)

[_xurl =http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2575](http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2575)

AFS (Arbetskyddsstyrelsens författningssamling) 2015:4

”Arbetsgivaren ska klargöra att kränkande särbehandling inte accepteras i verksamheten.” (Med arbetstagare avses här nedan elever samt all personal).

<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/organisatorisk-och-social-arbetsmiljo-afs-20154/?hl=afs%202015:4>

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna:

”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter de äro utrustade med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av broderskap.”

Vad som inte får göras mot någon människa och vad som måste göras för varje människa.

<http://www.manskligarattigheter.se/sv/vem-gor-vad/forenta-nationerna/fn-s-allmanna-forklaring>

FN:s barnkonvention, som sedan 2020-01-01 är svensk lag:

Artiklarna 2, 3, 6, 12, 19 och 28. www.unicef.se/barnkonventionen

3. Gränsskolans värdegrund. Definitioner.

Gränsskolans värdegrund

Framtidstro är att öppenhet, ärlighet och respekt råder, att alla är lika värda och tar ansvar och känner trygghet och lust att lära. Gränsskolans värdegrund: Se Bilaga

Definitioner:

I lagstiftningen finns följande former av diskriminering: direkt diskriminering, indirekt diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, instruktion att diskriminera samt bristande tillgänglighet.

Vad är diskriminering?

En enkel definition är "olika behandling av lika", en form av särbehandling.

Diskriminering är när en elev missgynnas på grund av en av de sju diskrimineringsgrunderna: en kränkning beroende på kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder (funktionsnedsättning), könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning samt ålder.

Det finns inget krav på medveten eller avsiktlig handling, när det gäller diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan vara både direkt (behandla lika olika) och indirekt (behandla olika lika). Det är inte heller tillåtet att ge någon instruktioner om att diskriminera, detta gäller i ett lydnads- eller beroendeförhållande.

Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse, det måste finnas någon form av maktposition hos den som utför den diskriminerande handlingen.

Vad är trakasserier?

Det är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med de sju diskrimineringsgrunderna. Kan gälla mellan elever, eller elev gentemot personal. Om någon ur personalen utsätter en elev för trakasserier benämns det istället diskriminering.

Vad är kränkande behandling?

Begreppet "kränkande behandling" används som ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar inklusive missgynnande. Kan i princip vara vad som helst, uppträdande som kränker någons värdighet, men som inte har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

- * Gemensamt för alla kränkande behandlingar är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- * Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- * Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- * En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematisk och återkommande.
- * Kränkningar kan utföras av, och drabba, såväl elever som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som upplevt att han eller hon blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Trakasserier och kränkande behandling kan vara

***fysiska** (t ex att bli utsatt för slag, knuffar), absolut förbjudet är: alla typer av sparkar, alla typer av slag mot kroppen, otäcka grepp runt huvud, hals och dylikt, att brottas fler mot en.

***verbala** (t ex att bli hotad, få öknamn, bli kallad hora, bög), absolut förbjudet är; att håna eller reta någon för utseende eller ursprung; att använda ett språk som är kränkande; att hota någon om fysiskt våld,

***psykosociala** (t ex att bli utsatt för utfrysning, inte få vara med i gruppen, ryktesspridning, miner),

***texter och bilder** (t ex klotter, brev, lappar, e-post, sociala medier, sms, mms).

Trakasserier kan också ta sig i uttryck som **sexuella trakasserier**.

Bristande tillgänglighet är också en form av diskriminering. Detta avser att en person med funktionsnedsättning missgynnas. Åtgärder skall vidtas för att en person med funktionsnedsättning ska komma i jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning.

Vad är likabehandling?

Att aktivt främja människors lika rättigheter och möjligheter, att främja de mänskliga rättigheterna.

KIA Kommunernas informationssystem om arbetsmiljö

4. Främjande arbete

Definition:

Främjande arbete: Är det som genomsyrar en verksamhet, hur vi förhåller oss till det som sker.

Arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är hela Gränsskolans angelägenhet.

ALLA vuxna på Gränsskolan har ansvar för att ingripa och rapportera misstänkt diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Elevernas mentor ska minst en gång per termin:

* klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet.

* klargöra och med eleverna diskutera den värdegrund som finns i Lgr 11.

* ta upp de sju diskrimineringsgrunderna med eleverna och göra dem medvetna om innebörden av dessa.

* ta upp de mänskliga rättigheterna och diskutera hur de kan efterlevas.

Lärare ska kontinuerligt, tillsammans med klassen, när uppenbara tillfällen ges:

* öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem.

* med eleverna diskutera de normer som finns i vårt samhälle, samt ifrågasätta dem.

* synliggöra normerna, ifrågasätta normerna, synliggöra normers fördelar, granska sina egna normtankar samt visa på föränderlighet.

- * att arbeta normkritiskt, synliggöra det som tidigare osynliggjorts - men inte så det "annorlundagörs", vidga normer - skapa nya inkluderande normer. Att tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.
- * öka medvetenheten om de omedvetna strukturer som upplevs kränkande, exempelvis exkludering på grund av etniskt ursprung eller språk.
- * diskutera diskrimineringsgrunderna; innebörden av dem, hur de kan tolkas, hur man uttrycker sig.
- * samhällets regler och riktlinjer vid publicering och spridning av kränkande eller diskriminerande material.
- * använda sig av lämpliga övningar (till exempel ur Svaleryd&Hjertsons bok) för att göra eleverna uppmärksamma på diskrimineringsgrunderna.

Mentor/lärare ska:

- * samarbeta med hemmen i elevernas fostran och därvid klargöra skolans normer och regler som en grund för arbete och för samarbetet.

Mentor/lärare/fritidspedagog ska:

- * uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- * få kompetensutveckling, kontinuerligt, i form av kurser, studiedagar samt läsning och gemensam diskussion av lämplig litteratur.
- * fullfölja den rastvårdsuppgift som finns schemalagd för samtliga lärare. Då har man som uppgiften att cirkulera i skolans korridorer och i utemiljön. För de yngre eleverna vistas rastvårdarna mestadels utomhus och för de äldre eleverna finns vuxenstödet framförallt inomhus.
- * utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem för att bland annat särskilt uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd.

Eleverna:

- * Alla elever på Gränsskolan **ska** veta hur Gränsskolan arbetar mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling och känna till likabehandlingsplanen.
- * Den gemensamma värdegrunden ska ständigt hållas levande.
- * Regelbundna klassmöten, klassråd, mentorstider och elevråd, där dessa frågor tas upp.
- * Arbete med tjej - och killgrupper, vid behov, vilket kan initieras av elever, lärare eller elevhälsan.
- * Enskilda samtal/Gruppsamtal med kurator och/eller skolsköterska.
- * Denna plan är en punkt som ska tas upp under utvecklingssamtalet, varje termin.
- * Dessa frågor kan vara en del i den individuella utvecklingsplanen.
- * Temadagar/utbildningar av såväl elever som lärare i konfliktlösning.
- * Elevrådet är samarbetspartner gällande denna plan, minst ett möte per termin skall vikas åt dessa frågor, genomgång av planen, diskussioner runt utvärdering/kartläggning.

Föräldrar/vårdnadshavare:

- * Vid terminens första klassmöte informeras föräldrar/vårdnadshavare om:
- * "*Gränsskolans plan för att arbetet med att motverka alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling tillika likabehandlingsplan. Gränsskolans värdegrundslag*": Här ges möjlighet till diskussion om allas ansvar och allas skyldigheter, föräldrarna/ vårdnadshavare har möjlighet att kommentera planen och komma med förslag till den.

- * Föräldrars/vårdnadshavares medverkar i det förebyggande arbetet är mycket betydelsefullt för skolans fortsatta arbete. Viktigt är att de är skolan behjälplig och meddelar skolpersonal om det kommer till föräldrars/vårdnadshavares kännedom att någon ev blir diskriminerad, trakasserad eller kränkt.
- * Planen finns både på Gränsskolans hemsida och Gränsskolans INFO Mentor sida.

5. Åtgärder vid akuta situationer av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling på Gränsskolan.

När diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling upptäcks:

Alla vuxna måste agera direkt:

- * När någon ser att något oacceptabelt håller på att hända samt vid upptäckten av publicering och spridning av kränkande eller diskriminerande material.
- * När någon på något sätt uttrycker att han/hon känner sig utsatt.
- * När föräldrar eller någon annan utanför skolan påtalar att någon är utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

All personal som arbetar i skolan har såväl rätt, som skyldighet, att korrigera den som diskriminerar, trakasserar eller kränker andra.

Åtgärder på organisations - och gruppnivå vid situationer där diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kan misstänkas ingår.

- * När misstankar om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling i en klass/ i fritidshemmet finns, det sociala klimatet i en klass är dåligt, fungerar inte, tas kontakt med mentor.
- * Mentor/fritidspedagog tar reda på så mycket som möjligt om situationen, för samtal med lärare, elever, kringpersonal, föräldrar.
- * Eventuella åtgärder diskuteras med rektor.
- * Åtgärder kan vara: schemaförändringar, klassbyten, gruppbyten, punktinsatser i form av utbildning, samtal med elever, lärare, fritidspedagog, föräldrar.
- * Skolkurator och skolsköterska finns med som samtalspartner till de vuxna under hela tiden. När så anses nödvändigt för skolkurator/skolsköterska samtal med elev/elever.

Trakasserier eller kränkande behandling mellan elever:

- * Den som får kännedom om trakasserier eller kränkande behandling tar kontakt med mentor. Arbetslaget informeras fortlöpande.
- * Mentor tar reda på så mycket som möjligt om situationen, före samtalet med de inblandade.
- * Rektor informeras, genom att en digital *KIA-anmälan* snarast görs. Denna anmälan går även automatiskt till förvaltningschefen.
- * Mentor samtalar med den som trakasserats eller kränkts.
- * Mentor samtalar med den/de som trakasserat/kränkt, så fort som möjligt och med var och en för sig om det är två eller flera. Möjlighet finns att använda skriftlig överenskommelse.
- * Överenskommelse åk F-6 Se Bilaga
- * Överenskommelse åk 7-9 Se Bilaga

- * Förälder/vårdnadshavare till den som trakasserats eller kränkts och den/de som trakasserat eller kränkt informeras, samma dag som man talar med de berörda eleverna. Ansvarig för informationen är mentor.
- * Uppföljningssamtal med de inblandade sker inom två veckor. Ansvariga är de som genomfört samtalen om trakasserierna/kränkningen.
- * Punkterna ovan dokumenteras av mentor. Dokumentationen förs vidare till rektor senast två veckor efter händelsen.
- * Rektor för informationen vidare till skolhuvudmannen.
- * Skolkurator och skolsköterska finns med som samtalspartner till de vuxna under hela tiden. När så anses nödvändigt för skolkurator/skolsköterska samtal med elev/elever.

Diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling mellan elev och vuxen (F-9)

- * Rektor och mentor tar reda på så mycket som möjligt om situationen, före samtalet med de inblandade. Om någon av dessa är inblandade går andra vuxna in. Rektor ansvarar för vilka. En *digital KIA-anmälan* görs.
- * Rektor och mentor/facklig representant samtalar med den diskriminerade, trakasserade eller kränkta.
- * Rektor och mentor/facklig representant samtalar med den/de som diskriminerar, trakasserar eller kränker, så fort som möjligt.
- * Informera förälder/vårdnadshavare till de inblandade eleverna och facklig representant till den vuxne (om hen inte funnits med i samtalet). Ansvariga för information till förälder/vårdnadshavare är mentor. Ansvarig för information till facklig representant är rektor.
- * Uppföljningssamtal med de inblandade sker inom två veckor.
- * Punkterna ovan dokumenteras av rektor.
- * Rektor för informationen vidare till skolhuvudmannen.
- * Skolkurator och skolsköterska finns med som samtalspartner till de vuxna under hela tiden. När så anses nödvändigt för skolkurator/skolsköterska samtal med elev/elever.

Diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling mellan vuxna:

- * Rektor är ansvarig.
- * Agerar utifrån Haparanda stads policydokument om *Riktlinjer mot kränkande särbehandling*. (Antagen av kommunstyrelsen 2016-09-12) alt. *Riktlinjer mot trakasserier diskriminering och trakasserier* (Antagen av kommunstyrelsen 2016-09-12).

Om diskrimineringen, trakasserierna eller den kränkande behandlingen ej upphör:

Trakasserier eller kränkande behandling mellan elever:

- * Förälder/vårdnadshavare kopplas in i samtal med elever, skolledning, samt de som arbetat med trakasserierna/kränkningen tidigare.
- * Rektor klargör för vilka åtgärder som skolan kan tvingas vidta. I vilken ordning bedöms från fall till fall.
- * Rektor är ansvarig.
- * Rektor för informationen vidare till skolhuvudmannen.

Diskriminering, trakasseri eller kränkande behandling mellan elev och vuxen:

- * Rektor diskuterar med sina kolleger och lägger beroende av situationens allvar upp en strategi.

- * Vid behov inkallas skolkurator/skolsköterska och facklig representant vid fortsatt handläggning.
- * Rektor ansvarar för att utreda situationen.
- * Rektor för informationen vidare till skolhuvudmannen.

Diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling mellan vuxna:

- * Rektor är ansvarig.
- * Agerar utifrån Haparanda stads policydokument *Riktlinjer mot kränkande särbehandling* (Antagen av kommunstyrelsen 2016-09-12) alt. *Riktlinjer mot diskriminering och trakasserier* (Antagen av kommunfullmäktige 2016-09-12)

6. Kartläggning

- * **Ansvarig:** Gudrun Karlsson
- * För att upptäcka riskområden görs, inför nästa kalenderår, en kartläggning varje läsår, i november - december.
- * Kartlägningsmetoderna kan vara:
 - Enkäter för åk 7-9, bör vara webbaserad.
 - Enkäter för åk 3-6, bör vara webbaserad.
 - Enkät med bilder (F-3).
 - Eventuella orosobservationer som gjorts, tas upp och diskuteras.
 - Incidentrapporter går igenom för att se om det finns något mönster i händelser.
 - Frånvarorapporterna studeras, finns det omotiverad frånvaro som kan beror på diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- * Kartläggningen ska visa om det finns någon diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna, om någon blir trakasserad eller drabbats av kränkande behandling på skolan.
- * Kartläggningen skall även visa om likabehandlingsarbetet sker på ett adekvat sätt.
- * Resultaten av kartläggningen ska analyseras.
- * Arbetssätt, rutiner och regler ska gås igenom och en analys ska ske om några förändringar ska göras i arbetet.

7. Nulägesanalys. Utvärdering och förebyggande arbete utifrån analys gjord i slutet av december 2019.

Nulägesanalys:

- * Gränsskolan har ett antal punkter under punkten förebyggande arbete, punkter som är aktuella och viktiga. Under 2020 skall de utvalda punkterna bearbetas, lösningar undersökas och användas samt avslutas.
- * Utifrån analys av enkäter kan konstateras att eleverna känner sig tryggare på skolan och det sker mindre trakasserier jämfört med tidigare. Detta är en indikator på att det arbete som lagts ner och rönt resultat. Inga överraskande resultat kom upp i enkätsvaren vilket även visar att skolan i stor utsträckning vet vad som händer bland eleverna i avseende på kränkningar och trakasserier.

8. Förebyggande arbete

- * **Definition: Förebyggande arbete:** När man försöker undvika/förutse mötesplatser där diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kan ske.
- * **Ansvarig:** Personal på skolan, utifrån den kartläggning och den utvärdering som gjorts. * Det förebyggande arbetet ska utgå, och fortgå, utifrån den kartläggning som görs.
- * Utifrån kartläggningen och utvärderingen ska nya, tydliga mål formuleras för arbete under nästa läsår, eventuella speciella åtgärder vidtas, oroshärdar undersökas, okunskap minskas, ansvarsfördelning göras, utvärderingsmetod bestämmas.

Mål:

Inför hösten, när Gränsskolan blir Haparanda stads enda högstadium, har redan ett arbete startat för att skapa en gemensam värdegrund. Detta är ett mycket viktigt arbete eftersom nya grupperingar ofta skapar konflikter av olika slag. Detta är något att arbeta mot.

Att göra arbetet med likabehandling och normkritik till en naturlig del av undervisning på Gränsskolan.

Att alla skall känna till diskrimineringsgrunderna och vet hur man förhåller sig till dem.

Att alla elever/personal på Gränsskolan ska känna sig trygga.

Att göra på Gränsskolan:

- * Arbeta med språkbruket, mellan eleverna på skolan, mellan elever och vuxna och mellan vuxna, detta bör vara ett ständigt pågående arbete.
- * Arbetslagen får en resurs som arbetar mer inriktat mot den sociala situationen i klasser/hos enskild elev.
- * Gränsskolan är mångkulturell och arbetet att förstå varandra över kulturgränser måste fortsätta.
- * Kurator, i samarbete med mentor, arbetar med gruppdynamiken i klasser.
- * Rastvärdssystemet måste fungera! Rastvärdsschema sätts upp i personalrum och korridor. Elever känner sig utsatta både i korridorer och klassrum, bland de yngre eleverna tas osäkerhet/rädsla upp speciellt på uteraster, på skolgården, även i mötet med äldre elever. Det ska även finnas andra vuxna i korridorerna under raster, som resurser.
- * När något inträffar bör alla se personen/individ, inte som någon representant för en grupp. Detta gäller speciellt händelser utifrån diskrimineringsgrunderna kön och etnisk tillhörighet.
- * Ökad närvaro av skolledningen ute i verksamheten.
- * Fortsatt intensifierat arbete med att stötta elever som har olika typer av svårigheter.
- * Fortsatt utveckling av arbetet i föräldrarådet.
- * En punkt på varje personalkonferens ska vara frågor runt likabehandling, diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, detta handlar verkligen om allas arbetsmiljö.

9. Utvärdering

- * **Ansvarig:** Rektor, kurator och Gudrun Karlsson
- * Förra årets arbete skall utvärderas utifrån de mål som satts och de åtgärder som skulle vidtas.
- * Samtliga insatser och åtgärder som gjorts under året ska utvärderas och resultaten ska undersökas. Finns det något kvar att göra från föregående läsår, något som inte hunnits med?

- * Vilka nya mål bör man sätta upp inför nästa läsår, vilka åtgärder skall vidtas utifrån kartläggningsresultatet och utvärderingen?
- * Utvärderingen rapporteras vidare till Barn- och ungdomsnämnden, via skolans kvalitetsredovisning.

10. Referenslitteratur:

Lagar:

AFS (Arbetskyddsstyrelsens författningssamling) 1993:17
 Diskrimineringslagen 208:567 (skärpning f o m 1 januari 2015)
 Skollagen 2010:800

Konventioner:

FN:s barnkonvention
 FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna

Diskrimineringsombudsmannen, DO (2012) *Lika rättigheter i skolan - handledning*
 Diskrimineringsombudsmannen, DO (2010) *Husmodellen - handledning*
 Forskning för skolan (2011) *Vad fungera? Resultat av utvärdering av metoder mot mobbning*
 Bromseth, Janne & Darj, Frida (red) (2010): *Normkritisk pedagogik. Makt, lärande och strategi för förändring*
 Elmeroth, Elisabeth (red) (2012): *Normkritiska perspektiv - i skolans likabehandlingsarbete*
 Gruber, Sabine (2008): *När skolan gör skillnad. Skolan, etnicitet och institutionell praktik*
 Herlin, Agneta & Munthe, Bo (2011): *En tryggare skola. Regler och förebyggande arbete mot våld och kränkande behandling.*
 Martinsson, Lena & Reimers, Eva (2008): *Skola i normer*
 Skolverket (2011), *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*
 Skolverket, Allmänna råd (2012) *Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling*
 Skolverket, Antologi (2013) *Kränkningar i skolan - analyser av problem och lösningar*
 Skolverket, Rapport 326 (2009) *Diskriminerad, trakasserad, kränkt?*
 Skolverket, Stödmaterial (2011) *Förskolan och skolans värdegrund - förhållningssätt, verktyg och metoder*
 Specialpedagogiska skolmyndigheten (2014) *Handledning Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning Förskola och skola.*
 Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012): *Likabehandling i förskola & skola*

Referenslitteratur, främst gällande rasism och främlingsfientlighet:

Appadurai, Arjun (2007), *Vredens geografi: rädslan för de fåtaliga*
 Ericsson, Martin (2016), *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet*
http://www.levandehistoria.se/sites/default/files/material_file/historisk_forskning_om_rasism_och_framlingsfientlighet_i_sverige.pdf Larsmo, Ola
 (2010), *(O)mänskligt - om rasbiologins historia*
http://www.levandehistoria.se/sites/default/files/material_file/omanskligt-fordjupning.pdf

de la Reguera, Erik (2014), *Gränsbrytarna: den globala migrationen och nationalismens murar*
Svanberg, Ingvar & Tydén, Mattias (2005), *Tusen år av invandring. En svensk kulturhistoria*

GRÄNSSKOLANS VÄRDEGRUNDSLAG
FRAMTIDSTRO ÄR ATT ÖPPENHET, ÄRLIGHET OCH RESPEKT RÅDER,
ATT ALLA ÄR LIKA VÄRDA OCH TAR ANSVAR OCH KÄNNER TRYGGHET
OCH LUST ATT LÄRA.

RESPEKT ÄR ATT

- *få tala till punkt
- *bli tagen på allvar
- *hålla överenskommelser och tider
- *förstå olika sätt att tänka och handla
- *ha förståelse för andra kulturer, språk och bakgrunder

LIKA VÄRDE ÄR ATT

- *alla lyssnar på varandra
- *alla får höras och bli sedda
- *alla vågar vara sig själv och respekteras för den man är

ANSVAR ÄR ATT

- *kritiskt pröva de invanda
- *elever tar ansvar för sitt lärande, beteende och handlingar
- *dokumentera elevers lärande och hålla hemmets underrättat
- *samarbeta för att uppnå skolans mål

LUST ATT LÄRA ÄR ATT

- *med glädje komma till lektionen
- * efter mognad planera sitt lärande
- *söka information och experimentera
- *följa forskning och nya rön om lärande
- *vara medveten om olika inlärningsstilar och tillämpar dessa

TRYGGHET ÄR ATT

- *kunna och våga vara sig själv
- *arbeta tillsammans
- *det finns handlingsplaner och rutiner för elevvård, mobbing etc

ÄRLIGHET ÄR ATT

- *stå för sina handlingar
- *säga sin mening
- *våga säga nej

ÖPPENHET ÄR ATT

- *kunna reflektera och utbyta erfarenheter i det dagliga arbetet
- *det finns en öppen och fri kommunikation
- *det är högt i tak
- *det finns informationsvägar som nyttjas

Överenskommelse

Förslag till innehåll

Överenskommelsen upprättas enskilt med eleven och utvärderas vid uppföljningssamtalet.
Beröm och uppmärksamma goda beteende.

Jag _____ vill försöka att:

- Inte reta någon för hur man är eller ser ut
- Inte sänka någon med ord eller miner
- Inte med flit göra att någon blir utanför
- Göra något för den som råkat illa ut

Svara på frågorna:

- Vad tänker du göra för att få slut på detta?
- När tänker du börja?
- Vad ska du säga till dina kompisar när du träffar dem?

Haparanda ____/____ 20

Underskrift

Tid för uppföljningssamtal: _____

Överenskommelse

Överenskommelsen upprättas enskilt med eleven och utvärderas vid uppföljningssamtalet.

Jag _____ vill försöka att:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Haparanda ____/____ 20

Underskrift

Tid för uppföljningssamtal: _____

Likabehandlingshjulet: <http://www.do.se/globalassets/stodmaterial/stod-likabehandlingshjulet-skolan.pdf>